

EP prasideda balsavimas dėl naujos žemės ūkio politikos. Kaip ją vertinate Jūs?

Covid-19 pandemija atskleidė, kad Europos Sąjunga tikslingai ir teisingai įgyvendina Bendrąją žemės ūkio politiką, tad, laimei, darbščių ūkininkų dėka su rimtesniais maisto tiekimo ir apsirūpinimo maistu nesklandumais šios pandemijos metu nesusidūrėme. Tačiau tokios krizės, kaip Covid-19 tik dar kartą įrodo, kokia svarbi yra Bendroji žemės ūkio politika, ir kaip svarbu deramai remti žemės ūkį bei palaikyti jo gyvybingumą, kad krizės akivaizdoje piliečiams netektų dešimteriopai permokėti už maistą, kaip antai nutiko su medicininėmis apsaugos priemonėmis, ar, neduok Dieve, apskritai likti be kai kurių maisto produktų.

Numatoma padidinti kiekvienam tiesiogines išmokas norinčiam gauti ūkininkui taikomus įpareigojimus laikytis klimatą ir aplinką tausojančių praktikų. Kaip tai paveiks mūsų žemės ūkio sektorių, galų gale ir vartotoją? Ar galima prognozuoti, kad maisto produktai brangs?

Didelė dalis naujosios Bendrosios žemės ūkio politikos priemonių bus tikslingai nukreiptos į aplinkosaugą, „žaliasias“ technologijas, naudą klimatui. Žemės ūkis taip pat neatsiejamas nuo dirvožemio, vandenių būklės, klimatinių sąlygų, tad ūkininkai ne mažiau už kiekvieną pilietį suinteresuoti gyventi ir auginti vaikus švarioje aplinkoje. Tad ES ambicijas siekti klimato kaitos stabdymo tikslų ir taikyti šį siekį realizuojančias priemones vertinu, be abejonės, teigiamai.

Bet nereikia pamiršti, kad mūsų, Lietuvos žemdirbiai vis dar konkuruoja bendroje ES rinkoje nevienodomis sąlygomis, su mažesnėmis tiesioginėmis išmokomis, kurių nemaža dalis tenka aplinkai ir klimatui naudingoms veikloms, tuo tarpu įsipareigojimų ūkininkai privalo laikytis tokių pat griežtų, kaip kitose ES valstybėse ūkininkaujantys kolegos. Tad prieš pradėdant diegti naujus papildomus įsipareigojimus, mes turime pagaliau išspręsti šį jau labai stipriai uždelstą sąžiningų ES išmokų žemdirbiams klausimą. Vieningoje Europos Sąjungoje tokia neteisybė tęstis negali. Šią savaitę bus lemiami balsavimai dėl tiesioginių išmokų išorinės konvergencijos (suvienodinimo).

Kokie mūsų šansai? Su didžiulėmis pastangomis esu įtikinęs Žaliųjų frakciją Europos Parlamente, kuriai priklausau, kad žemės ūkis yra viena prioritetinių ES politikos sričių, glaudžiai susijusių su visos Europos saugumu. Frakcijos kolegas įtikinau siekti teisingumo ir sąžiningumo skirstant tiesiogines išmokas atskirų ES šalių ūkininkams, nutraukti diskriminaciją Lietuvos ir kai kurių kitų šalių ūkininkų atžvilgiu, kurie gauna daug mažesnes ES tiesiogines išmokas nei ES vidurkis. Tad gavęs palaikymą, visos Žaliųjų frakcijos vardu registravau pataisas, kurios užtikrintų, kad palaipsniui iki 2027 metų būtų išpildytas dar

2002 metais duotas pažadas ir suvienodintos tiesioginės išmokos. Mano pataisą palaikė ir kolegos iš skirtingų Europos Parlamento politinių grupių. Itin reikšmingą darbą kviečiau atlikti ir Lietuvos žemdirbius, juos atstovaujančias organizacijas, prašiau susisiekti su Lietuvoje išrinktais Europos Parlamento nariais, taip pat partneriais kitose Europos šalyse bei kolegomis europinėse žemdirbių organizacijose, raginant savo šalių europarlamentarus šių lemiamų balsavimų metu palaikyti mano registruotas pataisas.

Tiesioginių išmokų suvienodinimas būtų naudingas ne tik Lietuvai, bet ir nemažai daliai Europos Sąjungos šalių: Ispanijai, Lenkijai, Rumunijai, Bulgarijai, Portugalijai, Latvijai, Čekijai, Slovakijai, Vengrijai, Švedijai, Suomijai, Estijai, Austrijai ir Liuksemburgui, tad mūsų kartu su žemdirbiais palaikomi tarptautiniai ryšiai šiam balsavimui yra itin reikalingi ir prasmingi. Praleidus šią progą, kita galimybė suvienodinti išmokas bus tik 2028 metais.

Ar nauja Bendroji žemės ūkio politika gali reikšti maisto kainų augimą? Na, visada kartoju, kad žemės ūkio politika nėra vien tik žemdirbių reikalas. Visų pirma – tai kiekvieno be išimties žmogaus – žemės ūkio produktų (didžiąja dalimi maisto produktų) vartotojo reikalas. Nuo sprendimų žemės ūkio politikoje priklauso maisto produktų prieinamumas, įperkamumas, kainų stabilumas vartotojams.

Žinoma, jei tik didinsime išipareigojimus, diegsime naujus reikalavimus žemdirbiams, produkcijos kokybė kils – poveikis aplinkai mažės, tačiau neieškant galimybių kompensuoti susidariusių papildomų kaštų, kaina be abejonės neišvengiamai kiltų. Apie tai kalbu jau antrą kadenciją, tam sudėjau visas pastangas, kad vartotojams nereiktų patirti drastiško maisto kainų kilimo, žymaus svyravimo. Žemdirbių pajamų stabilumas yra ne vienintelė, tačiau viena iš reikšmingiausių sąlygų stabilioms produktų, pasiekiančių vartotojus, kainoms.

Kad maisto kainos nekiltų – būtina suvienodinti Europos žemdirbiams sąlygas, t.y. sulyginti tiesiogines išmokas. Tai reikštų, kad iki šiol gavę vienas žemiausių išmokų Lietuvos žemdirbiai jas gautų didesnes, kurios siektų visų ES valstybių žemdirbių gaunamų išmokų vidurkį.

Taip pat mes nesutikome su vasarą priimtu ES Vadovų Tarybos susitarimu, kuriame numatyta stipriai mažinti ES remiamų programų finansavimą, tarp jų ir finansavimą Bendrajai žemės ūkio politikai. Paramos mažinimas žemės ūkiui natūraliai paveiktų kainas vartotojams.

Šioje vietoje turiu priminti, kad Lietuvoje žemdirbiai balansuoja ant išnykimo ribos. Bendros tendencijos yra tokios, kad kasmet likviduojasi vis daugiau ūkių, ypač smulkių. Tad ES

parama mūsų žemdirbiams yra gyvybiškai būtina. O didžiąją kainos dalį, kurią tenka sumokėti vartotojui, sudaro perdirbimo ir prekybos grandyse susidarę kaštai ir antkainiai. Tad ūkininkus kaltinti už dideles maisto kainas yra išties neadekvatu.

Ir dar vienas aspektas, kurį norėčiau paminėti – tai būtent perdirbimo sektoriaus ir prekybininkų reguliavimas. Jeigu norime maisto kainų stabilumo, turime saugiklius sudėti ne tik žaliavos supirkimui, bet ir perdirbimo bei prekybos kainodarose. Kalbant apie ES politiką, mano teikiami siūlymai yra ir tarptautinėms prekybos sutartims, kad jas sudarant nauda gaunama būtų ne tik prekybininkams, bet ir kitoms grandims. Taip pat vartotojams. Prekybos sutartimis su trečiosiomis šalimis mažiname muitus, tačiau naudą iš to gauna tik prekybininkas, tačiau to nepajunta nei žaliavų gamintojai, nei perdirbėjai, ir juo labiau – ES vartotojai.

Šalių vyriausybės turėtų parengti strateginius planus, kuriuose būtų nurodoma, kaip konkrečiai jos ketina įgyvendinti ES tikslus. Ko tikėtės iš mūsų Vyriausybės?

Atsakant į klausimą apie Vyriausybės strateginius ES politikos įgyvendinimo planus, pirmiausia turiu pastebėti, kad sunku ką nors komentuoti ant rinkimų slenksčio. Kol kas dar lieka atviras klausimas, kuri Vyriausybė tuos galutinius strateginius planus parengs ir teiks ES institucijoms. Bendrai tai yra pirmas kartas, kai kiekviena ES Vyriausybė turės paruošti ir po to apsiginti savo strateginius ES tikslų įgyvendinimo planus. Taip bandoma valstybėms narėms palikti daugiau lankstumo, prisitaikyti prie savo šalies unikalių geografinių, ekonominių, socialinių sąlygų. Kiek žinau, Lietuvos žemės ūkio ministerija jau ruošia savo „namų darbus“, tačiau galutinius skaičiavimus vyriausybės galės pateikti tik po to, kai bus priimti galutiniai ES institucijų sprendimai dėl daugiamečio biudžeto.

Europos Parlamento narį Bronį Ropę kalbino Paninfo.lt redaktorius Rolandas Meiliūnas

